

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 16 0 U 000214 18 Uvp
Banjaluka, 21.10.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Edine Čupeljić, kao članova vijeća, uz učešće Zdravke Čučak, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi tužioca J. a.d. N. G., koga zastupa N. K., advokat iz B. (u daljem tekstu: tužilac), protiv akta broj ... od 03.11.2017. godine, tužene Uprave, u predmetu pretvaranja prava raspolaganja u pravo svojine, odlučujući o zahtjevu tužene za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Prijedoru broj 16 0 U 000214 17 U od 27.04.2018. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 21.10.2020. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se odbija.

Obrazloženje

Pobijanom presudom (stavom 1. izreke) uvažena je tužba podnesena protiv uvodno označenog akta tužene, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Područne jedinice N. G. broj ... od 11.05.2017. godine. Tim prvostepenim rješenjem odbijen je zahtjev tužioca za pretvaranje prava raspolaganja na nepokretnostima upisanim u z.k. ul. broj 221 k.o. B. kao državna svojina sa pravom raspolaganja tužioca a.d. J. N. G. sa 1/1 dijela, u pravo svojine ovog akcionarskog društva. Stavom 2. izreke obavezana je tužena da tužiocu nadoknadi troškove upravnog spora u ukupnom iznosu od 950,00 KM.

Uvaženje tužbe i poništenje osporenog akta sud obrazlaže razlozima da je nezakonito postupila tužena kada je ostavila na snazi rješenje od 11.05.2017. godine podržavajući pogrešne zaključke prvostepenog organa da tužilac koji je pravno lice, privatizovano preduzeće, prava na nepokretnostima, tačnije izgrađenom građevinskom zemljištu, isključivo može ostvariti u postupku provedenom u skladu sa odredbom člana 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 51/06, 1/07, 53/07, 41/08, 58/09, 79/11 i 28/13 - u daljem tekstu Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima), a koji postupak je okonačan pravosnažnim rješenjem Područne jedinice N. G. broj ... od 25.07.2016. godine na koji način je tužilac ostvario pravo svojine na dijelu nepokretnosti iz z.k. ul. broj 221 k.o. B., a nikako primjenom odredbe člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/08, 58/09, 95/11 i 60/15 - u daljem tekstu: Zakon o stvarnim pravima), temeljem koje je podnio zahtjev tražeći pretvaranje prava raspolaganja u pravo svojine na preostalim nepokretnostima iz z.k. ul. broj 221 k.o. B. Sud je zaključio da tužena pogrešno rezonuje da okolnost što je tužilac u posebnom upravnom postupku ostvario pravo svojine na izgrađenom građevinskom zemljištu pod objektima i koje služi za redovnu upotrebu objekata u smislu odredbe člana 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, isključuje pravo tužioca da na preostalim nepokretnostima zatraži pretvaranje svog upisanog prava raspolaganja u pravo svojine shodno odredbi člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim

pravima, ukazujući da su to odvojeni postupci i različiti osnovi sticanja prava svojine, član 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima se odnosi na pretvaranje upisanog prava korišćenja, upravljanja ili raspolaganja u pravo svojine ex lege, dok se u postupku po članu 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima radi o utvrđivanju prava svojine po osnovu kupovine državnog kapitala u preduzećima. Sud je iz ovih razloga ocijenio nepravilnim suštinski zaključak tužene da tužilac ne može biti nosilac prava svojine na ovim nepokretnostima, „jer se radi o neizgrađenom građevinskom zemljištu koje nije moglo biti predmet privatizacije“, ponavljajući da su postupak koji je okončan rješenjem Područne jedinice N. G. broj ... od 25.07.2016. godine u skladu sa članom 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima i konkretni postupak koji se vodi u skladu sa odredbom člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima odvojeni postupci i različiti osnovi za utvrđivanje prava svojine na nepokretnostima.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev), tužena osporava njenu zakonitost zbog pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu ukratko interpretira stav suda iz pobijane presude iznoseći da ne spori sadržaj odredbe člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima, kao što ne spori ni to da iz činjeničnog stanja spisa proizlazi da su nepokretnosti upisane u z.k. ul. broj 221 k.o. B. u režimu državne svojine, da je tužilac upisan kao nosilac prava raspolaganja na istim sa 1/1 dijela i da te nepokretnosti do stupanja na snagu Zakona o stvarnim pravima nisu postale svojina drugog lica, pa dodaje da kad se na ovakav način sagleda stanje spisa stiče se utisak da su ispunjeni uslovi da se donese deklarativno rješenje i uvaži zahtjev tužioca. Međutim, navodi da nižestepeni sud zanemaruje bitnu okolnost, a to je da je odredbom člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima, pretvaranje dosadašnjih prava upravljanja, raspolaganja i korišćenja uslovljeno i time da stvari na kojima su upisana ta prava uopšte mogu biti predmet svojine, tj. svojine nekog lica. Dakle, da bi se donijelo deklarativno rješenje, pored svih prednje navedenih uslova, neophodno je da je riječ o stvarima koje mogu biti predmet svojine fizičkog ili pravnog lica. U konkretnom slučaju tužilac J. a.d. N. G. na predmetnim nepokretnostima ne može biti nosilac prava svojine iz razloga što se ovdje radi o neizgrađenom građevinskom zemljištu koje nije moglo biti predmet privatizacije, pa zaključuje da ovakva akcionarska društva koja su pretrpila vlasničku transformaciju privatizacijom državnog kapitala, bez obzira što su u zemljišnoj knjizi upisana sa pravom korišćenja, raspolaganja ili upravljanja, na istim nepokretnostima ne mogu steći pravo svojine. Dodaje da je nezakonita i odluka nižestepenog suda kojom je tužena obavezana da tužiocu nadoknadi troškove upravnog spora, pri čemu nije sporno da tužena ima poseban račun, ali navodi da je isti strogo namjenske prirode i da sva sredstva prikupljena od poslova koje vrši ne može koristiti u druge svrhe osim onih ustanovljenih odredbom člana 6. Zakona o naknadama za vršenje usluga premjera i korišćenja podataka katastra nepokretnosti i katastra zemljišta („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 92/09). Ističe da odredba člana 13. Zakona o republičkoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 i 57/16), propisuje da upravne organizacije u skladu sa ovim zakonom mogu imati svojstvo pravnog lica, a da tim zakonom tuženoj ovo svojstvo nije dato, radi čega i ne može biti nosilac prava i obaveza nastalih u upravnom sporu. Konačno smatra da angažovanje advokata u upravnom sporu nije nužno ni opravdano, posebno što u svakom opštinskom organu uprave postoji besplatna stručna služba za pružanje pravne pomoći građanima, a konačno i sama stranka ako je pismena, što se podrazumijeva, može napisati tužbu bez navođenja posebnih razloga na koje po službenoj dužnosti pazi sud. Zbog navedenog predlaže da ovaj sud zahtjev uvaži i pobijanu presudu preinači na način da tužbu odbije, kao i zahtjev za nadoknadu troškova upravnog spora.

Tužilac u odgovoru na zahtjev navodi da je isti nedozvoljen, jer ga je izjavila tužena kao donosilac osporenog akta koja i sama u zahtjevu tvrdi da nije stranka u upravnom sporu. Osim toga navedeni zahtjev smatra apsolutno neosnovanim i zasnovanim na pogrešnom tumačenju odredbe člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima koja je više nego jasna. Tužena tvrdi da pravno lice koje je prošlo kroz postupak privatizacije državnog kapitala ne može biti nosilac prava svojine na zemljištu koje je trenutno upisano kao državna svojina, što je očigledan nonsens, jer ni u jednoj odredbi kako Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, tako i Zakona o stvarnim pravima ne postoji ovakvo ograničenje. Navodi da je ovakav stav tužene u suprotnosti sa njenim stavom iz druge odluke čiji broj navodi, a o kojem pravnom pitanju se izjasnio kako Okružni sud u Banjaluci, tako i Vrhovni sud Republike Srpske u presudi broj 11 0 U 013579 15 Uvp od 30.08.2017. godine. Dodaje da su neosnovani navodi tužene da tužiocu ne pripada pravo na nadoknadu troškova upravnog spora, podsjećajući da je ovaj postupak vrlo složen i da je tužilac angažovao advokata tek nakon što je prvostepeni organ odbio njegov zahtjev, pa tvrdnje tužene da angažovanje advokata nije bilo nužno i da se tužilac mogao sam zastupati nemaju nikakvog osnova. Zbog svega predlaže ovom sudu da zahtjev odbaci kao nedozvoljen ili da isti odbije kao neosnovan.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev, pobijanu presudu, te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), odlučeno je kao u izreci ove presude iz sljedećih razloga:

Pravilno je pobijanom presudom uvažena tužba i poništen osporeni akt tužene od 03.11.2017. godine, uz iznošenje valjanih i argumentovanih razloga od strane nižestepenog suda koje tužena kao stranka u sporu koja ima pravo na izjavljivanje zahtjeva shodno odredbama člana 13. stav 1. i 35. stav 1. ZUS, nije dovela u sumnju navodima iznesenim u zahtjevu.

Osnovano sud zaključuje da se predmetni upravni postupak koji je tužilac inicirao zahtjevom podnesenim dana 08.05.2017. godine i kojim je zatražio pretvaranje svog prava raspolaganja na nepokretnostima upisanim u z.k. ul. 221 k.o. B. u pravo svojine, ne može dovesti u pravnu vezu sa upravnim postupkom iniciranim zahtjevom tužioca za utvrđivanje prava svojine na dijelu nepokretnosti iz z.k. ul. 221 k.o. B. primjenom člana 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, koji je prethodno okončan pravosnažnim rješenjem Područne jedinice N. G. broj ... od 25.07.2016. godine.

Okolnost što je na dijelu nepokretnosti, tačnije izgrađenom građevinskom zemljištu koje je bilo predmet privatizacije upisanom u z.k. ul. 221 k.o. B. u korist tužioca utvrđeno pravo svojine primjenom člana 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, nikako ne isključuje pravo tužioca da u vezi sa preostalim nepokretnostima upisanim u z.k. ul. 221 k.o. B. zatraži primjenu člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima, kako to valjano zaključuje nižestepeni sud obrazlažući da su to odvojeni postupci i različiti osnovi utvrđivanja prava na nepokretnostima. Suprotan zaključak tužene da privatizovanim preduzećima koja su stekla pravo svojine na dijelu nepokretnosti primjenom člana 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, ne pripada nikakvo pravo na preostalim nepokretnostima, bez obzira što se iste vode u zemljišnoj knjizi kao njihovo pravo korišćenja, upravljanja ili raspolaganja, nema uporište u odredbama ova dva zakona na koje se tužena poziva.

Za pravilno rješenje predmetne upravne stvari odlučno je tumačenje odredbe člana 324. stav 1. Zakona o stvarnim pravima koja propisuje da ako posebnim zakonom nije drugačije

propisano, pravo upravljanja, korišćenja ili raspolaganja kao osnovno pravo na stvarima u društvenoj, odnosno državnoj svojini, koje do stupanja na snagu ovog zakona nisu postala svojina drugog lica, pretvara se u pravo svojine njegovog dosadašnjeg nosioca ili njegovog pravnog sljednika, ako te stvari mogu biti predmet svojine. Tužena ispravno zaključuje da je u upravnom postupku ove vrste odlučno utvrditi da li su nepokretnosti u režimu državne svojine, da li je podnosilac zahtjeva upisan kao nosilac prava korišćenja, upravljanja ili raspolaganja, te da iste eventualno do stupanja na snagu Zakona o stvarnim pravima nisu postale svojina drugog lica, ali iz nepoznatog razloga posljednjem uslovu „ako stvari mogu biti predmet svojine“ daje neprihvatljivo i netačno tumačenje koje je prethodno interpretirano. Definiciju stvari koje ne mogu biti predmet svojine daje odredba člana 7. Zakona o stvarnim pravima, a to su opšta i javna dobra, zbog čega je u predmetnom upravnom postupku, pored svih pomenutih uslova, odlučno utvrditi i to da li preostale nepokretnosti iz z.k. ul. broj 221. k.o. B. eventualno spadaju u stvari na kojima se shodno pomenutoj odredbi ne može steći pravo svojine, a od toga svega će zavisi odluka prvostepenog organa o zahtjevu tužioca podnesenom dana 08.05.2017. godine.

Konačno treba reći da je neosnovan navod tužene da nije bilo osnova da je sud obaveže da tužiocu nadoknadi troškove upravnog spora. Tužilac je pokrenuo upravni spor protiv tužene koja kao donosilac osporenog akta ima svojstvo stranke u upravnom sporu, u istom je uspio, a postavio je opredjeljen zahtjev za nadoknadu troškova spora, koji su mu i dosuđeni pravilnom primjenom odredaba člana 49. i 49a. ZUS. Mada nije od značaja za odlučivanje o troškovima spora nerazumljivo je pozivanje tužene na odredbu člana 13. Zakona o republičkoj upravi, kada je odredbom člana 33. stav 2. tog zakona definisano da je RUGIP samostalna republička uprava. Jednako tako neosnovano je elaboriranje tužene na koji način ona koristi sredstva koja naplaćuje od stranaka po osnovu plaćanja usluga premjera i korišćenja katastra. Takođe je neosnovano izlaganje tužene u vezi sa tim da troškovi ovog upravnog spora nastali po osnovu angažovanja advokata nisu bili nužni i opravdani, jer relevantne odredbe člana 49. i 49 a. ZUS, pravo stranke da angažuje advokata u upravnom sporu i da potražuje naknadu troškova koje je po tom osnovu imala, ne vezuju za pojam nužnosti i opravdanosti pravnog zastupanja.

Kod ovakvog stanja stvari, proizilazi da pobijanom presudom nisu ostvareni razlozi nezakornosti predviđeni odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se na osnovu odredbe člana 40. stav 1. istog zakona, zahtjev tužene odbija kao neosnovan.

Zapisničar
Zdravka Čučak

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Biljana Aćić